

Zpráva o záchranném výzkumu mladopaleolitického sídliště v Hlinsku u Lipníka nad Bečvou

Field report of a rescue excavation of an Upper Palaeolithic settlement in Hlinsko near Lipník nad Bečvou (Moravia, Czech Republic)

– Ondřej Mlejnek* –

KEYWORDS:

Central Moravia – Upper Palaeolithic – Aurignacian – settlement – rescue excavation – lithics

ABSTRACT

This article presents the results of a 2019 rescue excavation of an Upper Palaeolithic settlement at Kouty III in Hlinsko u Lipníka in Central Moravia. The excavation took place due to a planned enlargement of the local greywacke mine. Lithic artefacts were found in Quaternary sediments redeposited by slope processes. The density of artefacts was quite low; therefore, it was not possible to recover them using a standard archaeological excavation and most of them were collected on the mounds of dirt beside the trenches excavated by a mechanical excavator, or during an excavation of the Eneolithic barrows situated in the south-western part of the site.

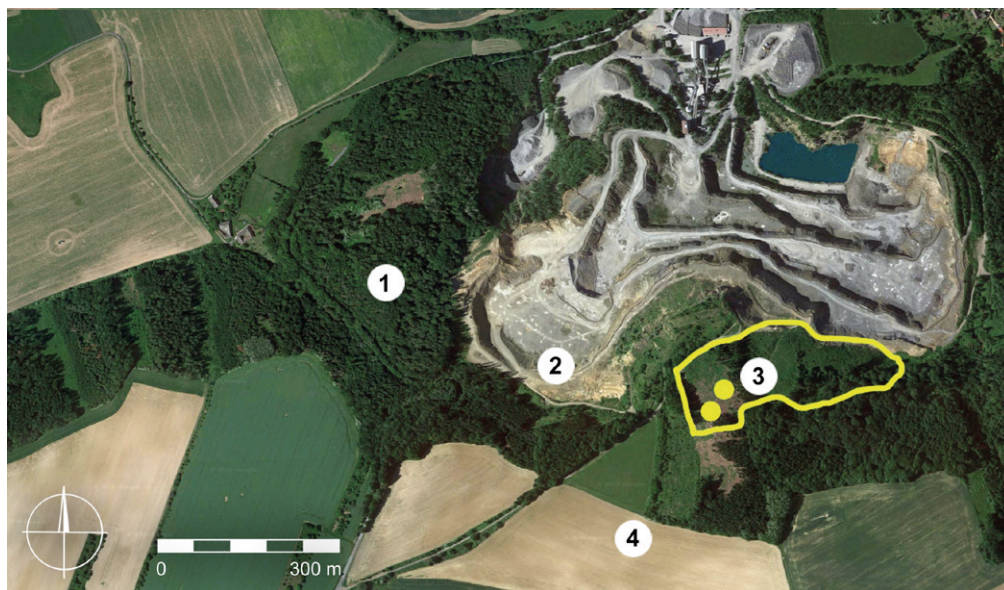
A total of 106 lithic pieces were found during this excavation. Eighteen of the artefacts lacked a patinated surface, thus they were attributed to the Eneolithic period. A collection of 88 patinated lithics was classified as Aurignacian based on technological and typological characteristics. Most of the artefacts were made on erratic flint, however radiolarite, quartzite, spongolite and Moravian Jurassic chert were present as well. The technology was based on production of blades and bladelets from Upper Palaeolithic prismatic cores. These bladelets could have been used as components of composite tools. One tool set is similar to the neighbouring site Kouty I (Škrdla 2007) and consists of nine burins, three splintered pieces, one thick end scraper and two tool fragments. A bifacial triangular point that was found at Kouty I (Demidenko et al. 2018) and at several other surface sites in the surrounding area, were not found here. Despite this fact it is possible to classify this site as Evolved Aurignacian of the so-called Morava River type (Klíma 1978), which is quite common in this region.

1. Úvod

Ve dnech 13. 5. – 15. 8. 2019 proběhl na katastru obce Hlinsko u Lipníka nad Bečvou záchranný archeologický výzkum Archeologického centra Olomouc vyvolaný plánovaným rozšířením kamenolomu Podhůra. Zkoumaná plocha o výměře 35 000 m² se nacházela v trati Kouty v nadmořské výšce 300–340 m n. m. Asi 350 m západním směrem od této polohy byly roku 2005 povrchovým sběrem objeveny paleolitické artefakty a v roce 2006 zde proběhl záchranný archeologický výzkum Archeologického ústavu v Brně pod vedením Petra Škrdly (Škrdla 2006; 2007; Demidenko et al. 2018; Šebela a kol. 2007, 31–47). Tento výzkum zde odkryl soubor 103 kusů štípané industrie autory řazený do rámce pomoravského aurignacienu (poprvé definován B. Klímou v roce 1978 na základě souboru z Přestavlk u Přerova). Zajímavými nálezy zde byly zejména listovitý hrot trojúhelníkového tvaru typu Lhota vyrobený ze silicitu z glacienních sedimentů a zlomek jednostranně retušovaného hrotu, původně snad stejného tvaru. Několik podobných hrotů, pojmenovaných podle povrchové lokality na katastru sousední obce Lhota u Lipníka, bylo nalezeno také na dalších stejně datovaných povrchových lokalitách v okolí. Záchranný výzkum zde pokračoval ještě i v roce 2008 a přinesl nálezy dalších 33 paleolitických artefaktů (Figel' et al. 2009, 227). P. Škrdla nazval tuto polohu Kouty I. V roce 2005 nalezl Dalibor Figel' místně retušovaný patinovaný ústěp ze silicitu z glacienních sedimentů v poloze označené jako Kouty II, která se nachází na poli asi 300 m jihozápadně od popisované lokality. V roce 2008 zde ještě P. Škrdla a Z. Schenk našli radiolaritové škrabadlo (Figel' et al. 2009, 227–228). Z těchto důvodů byla nově zkoumaná plocha nazvána Kouty III. Vzhledem k velké výměře plochy s nálezy je ale pravděpodobné, že se spíše, než o jednorázové sídliště, jedná o klastř lokalit, opakovaně navštěvovaný paleolitickými lidmi, a že rozdělení polohy Kouty na dílčí lokality I, II a III je dáno spíše historií výzkumu než vlastní nálezovou situací. Povrchové sběry navíc dokazují, že paleolitické osídlení hrany kry Maleníku pokračuje oběma směry a že je někdy téměř nemožné určit, kde jedna lokalita končí a jiná začíná (srov. Figel' et al. 2009, 226).

Zkoumaná lokalita se nachází na hraně kry Maleníku (součást Podbeskydské pahorkatiny a oblasti tzv. Záhoří) s dobrým výhledem na jižní část Moravské brány (obr. 1 a 2). Do jihozápadní části zkoumané plochy zasahoval dvěma mohylami eneolitický mohylník kultury se šňurovou keramikou a bošácké skupiny, který snad souvisí s poslední fází existence blízkého pravěkého hradiště v poloze Hradištko, odkud mimochodem také pocházejí paleolitické artefakty (Pavelčík 2001; Šebela a kol. 2007; Škrdla 2006). Tyto dvě mohyly byly postupně prozkoumány a výsledky výzkumu jsou popsány V. Hadravou v tomto svazku v kapitole věnované eneolitu. Zejména plášť

* Corresponding author – E-mail address: mlejnek.o@seznam.cz

Obr. 1. Hlinsko. Letecká fotografie lomu Podhůra a okolí s vyznačením jednotlivých poloh s paleolitickými nálezy. 1 – Hradištko, 2 – Kouty I, 3 – Kouty II, 4 – Kouty III. Žlutá kolečka označují polohu zkoumaných eneolitických mohyl. Žlutá linie vymezuje plochu lokality Hlinsko – Kouty III zkoumanou v rámci záchraného archeologického výzkumu v roce 2019. Zpracoval O. Mlejnek.

Fig. 1. Hlinsko. An aerial view of the Podhůra mine with the location of particular Palaeolithic sites. 1 – Hradištko, 2 – Kouty I, 3 – Kouty II, 4 – Kouty III. Yellow circles mark the location of the excavated Eneolithic barrows. Yellow line delimits an area of the Hlinsko – Kouty III site researched in the frame of a rescue archaeological excavation in 2019. Created by O. Mlejnek.

Obr. 2. Hlinsko. Pohled na lom Podhůra a do jižního ústí Moravské brány z lokality Hlinsko – Kouty III. Foto O. Mlejnek.

Fig. 2. Hlinsko. A view of the Podhůra mine and the southern part of the Moravian Gate from the Hlinsko – Kouty III site. Photo by O. Mlejnek.

druhé, větší mohyly poskytl také několik kusů patinované štípané industrie paleolitického stáří. Další paleolitické artefakty byly nalezeny na skryté ploše v okolí mohyl. Původně se zde nacházel vzrostlý les, který byl v průběhu posledních patnácti let vykácen, o čemž svědčily zbytky pařezů, kořeny a pozůstatky ohnišť, ve kterých byly páleny větve pokácených stromů.

2. Metodika výzkumu a stratigrafie

Vzhledem k velké rozloze plochy určené k odtěžení nebylo možné provést souvislou skrývku, a už vůbec ne prokopat všechny sedimenty, které by mohly obsahovat paleolitické artefakty. Poté, co se podařilo najít tři artefakty přímo v profilu lomu, byla v místě nálezů dvou kusů štípané industrie vyhloubena sonda, která však nepřinesla další nálezy. Sedimenty pocházející z této sondy jsme se pokusili rozplavit za pomoci

přivolané cisterny, nevedlo to ale opět k výraznějším úspěchům. Proto bylo rozhodnuto vyhloubit na zkoumané lokalitě několik sond bagrem, které postupně pokryly v pravidelných odstupech celou plochu. Ojedinelé artefakty byly poté nalezeny přímo v sondách. Nacházely se na bázi vrstvy tvořené odvápněným sprašovým sedimentem. Zřejmě se jednalo o přemístěné svahové sedimenty kvarterního stáří, které vyplňovaly mělké deprese v podložních terciérních šterkopiscích a jílovitých sedimentech (obr. 3). Mocnost těchto sedimentů byla značně variabilní. Místy tvořily až 80 cm hluboké kapsy, jindy úplně vyznívaly a terciérní sedimenty vystupovaly až téměř k povrchu, kde je překrývala pouze mělká vrstva lesní půdy. Většina artefaktů byla ale nalezena po dešti na haldách sond, případně na skryté ploše kolem zkoumaných mohyl. Několik nálezů pochází také přímo z násypů eneolitických mohyl, kam se druhotně dostaly, a také ze slabé vrstvy sprašových svahových sedimentů dochovaných pod mohylami (viz letecký snímek plochy lokality s plošnou distribucí nálezů – obr. 6).

3. Popis nálezů

Soubor štípané industrie získané v rámci záchraného výzkumu čítal celkem 106 artefaktů, z nichž osmnáct bylo na základě absence patiny přiřazeno do eneolitu. Problematickou je z tohoto hlediska křemencová složka souboru, která nepatinuje. Z okolních lokalit víme, že křemeneč typu sluňák využívali v této oblasti pravěcí lidé od paleolitu až po eneolit. Masivní křemencové globulární jádro a několik dalších úštěpů, které byly nalezeny v plášti eneolitických mohyl a v jejich blízkosti, je možné přiřadit spíše k eneolitické složce souboru, zatímco tři sluňákové úštěpy nalezené v severní části lokality v blízkosti paleolitických artefaktů mohou být datovány spíše do paleolitu. Pochybnosti ohledně datování se týkají také několika přepálených a radiolaritových artefaktů. V rámci paleolitického souboru bylo nakonec hodnoceno celkem 88 artefaktů. Jeden artefakt ze silně přepáleného silicitu z glacienních sedimentů byl navíc nalezen při povrchovém sběru na sousední poloze Kouty I, která byla zkoumána záchraným archeologickým výzkumem v roce 2006 (Škrdla 2007). Jedná se o zlomek blíže neurčitelného retušovaného nástroje. Následující text bude věnován stručnému zhodnocení paleolitické části souboru štípané industrie z polohy Hlinsko – Kouty III.

Obr. 3. Hlinsko. Artefakt nalezený in situ v profilu bagrem vyhloubené sondy na lokalitě Hlinsko – Kouty III. Foto O. Mlejnek.

Fig. 3. Hlinsko. An artefact found in situ in a section of a trench excavated by a mechanical excavator at the Hlinsko – Kouty III site. Photo by O. Mlejnek.

3.1. Suroviny

Kamenné suroviny nalezených artefaktů (tab. 1) byly určeny převážně makroskopicky (viz Přichystal 2009). Několik hůře rozpoznatelných artefaktů bylo prohlédnuto ve vodní imerzi pod stereomikroskopem a následně určeno A. Přichystalem. Ze surovinového hlediska výrazně převažovaly silicity z glacienních sedimentů (SGS, 70 ks, 79,5 %), jejichž nejbližší výchozy se nacházejí asi 25 km severovýchodně od lokality. Druhou nejčastěji zastoupenou surovinou byl radiolarit typu Vršatské Podhradie (5 ks, 5,7 %), původem z asi 62 km jihovýchodním směrem vzdáleného Vlárského průsmyku na hranicích Moravy a Slovenska. Další zastoupené suroviny je již možné sbírat v místních štěrčích. Jedná se o křídový spongolit, moravské jurské rohovce a již zmíněný křemenec typu sluňák (vše po 3 ks, 3,4 %). Nejisté ojedinelé artefakty jsou vyrobeny z blíže neurčitelného místního rohovce, křemene, šedého nevápnitého prachovce a z valounu chalcedonové hmoty.

SUROVINY	počet	%
silicity z glacienních sedimentů	70	79,5
radiolarit	5	5,7
moravské jurské rohovce	3	3,4
spongolit	3	3,4
sluňák	3	3,4
jiné	4	4,6
celkem	88	100

Tab. 1. Hlinsko – Kouty III. Suroviny zastoupené v analyzovaném souboru.

Tab. 1. Hlinsko – Kouty III. Raw material composition of the analysed lithic assemblage.

3.2. Technologie

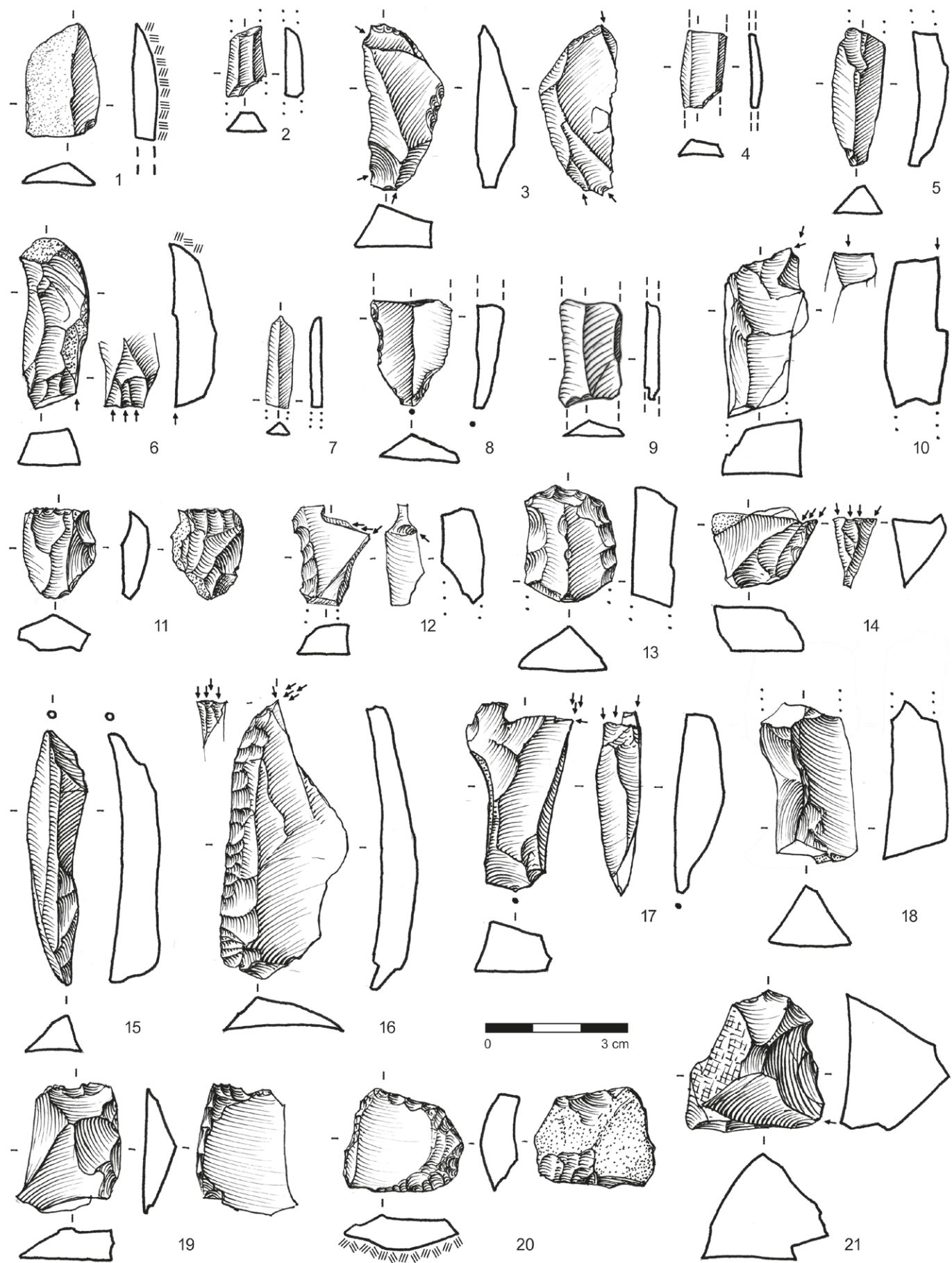
Z technologického hlediska (tab. 2) je zajímavé poměrně vysoké zastoupení jader (14 ks, 15,9 %, tab. 3). Objevují se mezi nimi zejména prismatická jednopodstavová, méně často dvojpodstavová typická mladopaleolitická jádra (7 ks, obr. 5: 2–5). Dále se vyskytla dvě jádra nepravidelného tvaru, jedno tužkovité (obr. 4: 10) a jedno klínové jádro (obr. 5: 6). Na jádrových kusech byly také vyrobeny čtyři nástroje (dva odštěpovače a dvě rydla, obr. 4: 11 a 20 a obr. 5: 3 a 7). Na základě negativů na těžních plochách jader se jednalo o jádra určená k těžbě úštěpů (8 ks) nebo čepelek (3 ks). Jádra jsou většinou drobná, ve vysokém stupni vytěžení a opuštěna byla často na základě technologické chyby (zalomení nebo vyběhnutí úštěpu), která znemožnila další těžbu. Na základě studia jader se zdá, že cílem zdejších výrobců paleolitické štípané industrie byla příprava čepelových jader prismatického tvaru, ze kterých byly následně těženy čepele (viz přítomnost typické spongolitové čepele z hrany jádra v souboru, obr. 4: 15, a zlomku další čepele z hrany jádra ze silicity z glacienních sedimentů, obr. 4: 18), po redukci velikosti jádra čepelky, mikročepele a nakonec i drobné úštěpy, až do jejich úplného vytěžení. Objevují se také jádra na masivních úštěpech, některé kusy plynule přechází do polyedrických rydel, případně vysokých škrabadel (obr. 4: 21), která zřejmě funkčně sloužila také jako jádra k těžbě čepelek a mikročepele. V debitaži převažují úštěpy (35 ks, 39,8 %) nad čepelemi (13 ks, 14,8 %), čepelkami (7 ks, 8 %) a mikročepelemi (4 ks, 4,5 %). Převaha ale není nijak výrazná. Úštěpy byly zřejmě odbíjeny zejména ve fázi přípravy jader a také v konečné fázi jejich exploatace. Finálními produkty ale zřejmě byly čepele (obr. 4: 8 a 9), čepelky (obr. 4: 2, 4 a 5) a mikročepele (obr. 4: 7), které byly následně zasazovány podélně vedle sebe do násad z organických materiálů (dřevo, kost), čímž vznikaly složené nástroje, které mohly být používány například při řezání nebo jako projektily. Retušované čepelky a mikročepele se ale v souboru neobjevují, což platí i o sousední lokalitě Kouty I (Škrdla 2007, 312). Poslední zastoupenou technologickou kategorií v souboru jsou blíže neurčitelné zlomky (15 ks, 17 %).

Patky u celých a proximálních kusů debitaže jsou většinou ploché (12 ks), méně často fasetované (8 ks), vzácně se objevily patky lineární (2 ks), bodové (2 ks) a diedrické (1 ks). V kombinaci s přítomností výraznějších i méně výrazných bulbů a římsiček a s ostrými úhly, které svírají úderové a těžní plochy jader, to svědčí pro používání metody přímého úderu tvrdým otloukačem při přípravě jader a měkkým otloukačem (měkký kámen, paroh, kost) při vlastní těžbě polotovarů a při retušování nástrojů.

TECHNOLOGICKÉ KATEGORIE	počet	%
zlomky	15	17
jádra	14	15,9
úštěpy	35	39,8
čepele	13	14,8
čepelky	7	8
mikročepele	4	4,5
celkem	88	100

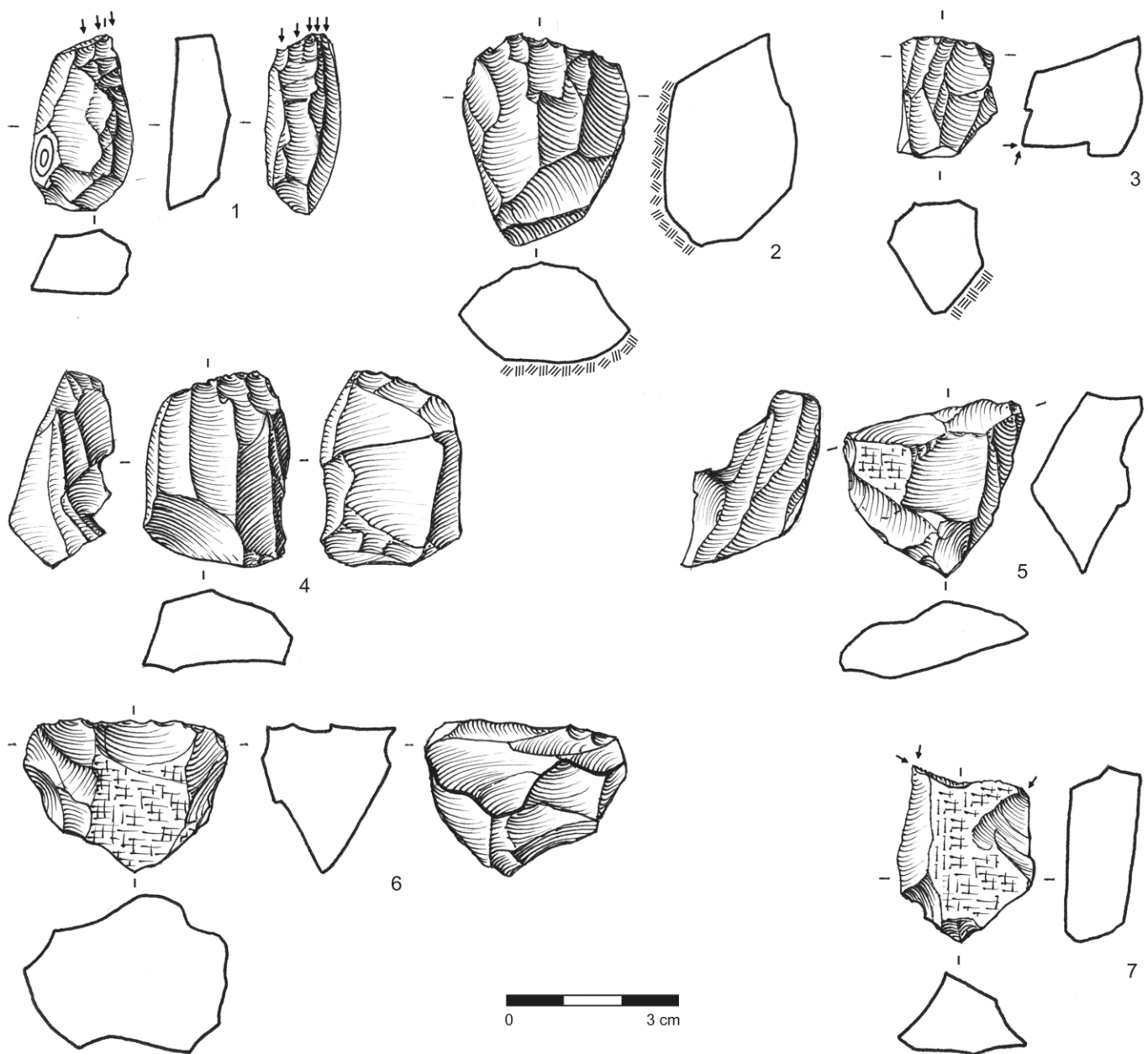
Tab. 2. Hlinsko – Kouty III. Zastoupení jednotlivých technologických kategorií v analyzovaném souboru.

Tab. 2. Hlinsko – Kouty III. Composition of individual technological categories in the analysed lithic assemblage.

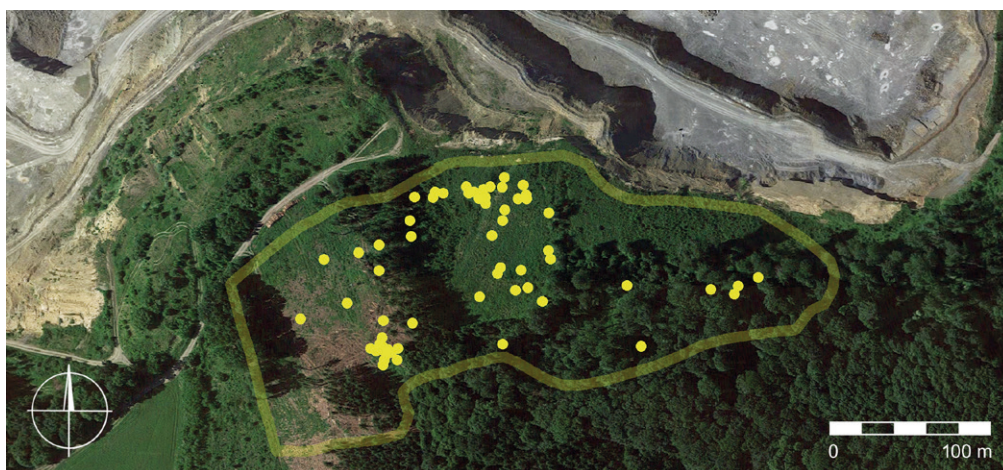
Obr. 4. Hlinsko – Kouty III. Výběr z nalezených artefaktů. Kresba L. Dvořáková, O. Mlejnek.

Fig. 4. Hlinsko – Kouty III. Selected artefacts. Drawings by L. Dvořáková, O. Mlejnek.

Obr. 5. Hlinsko – Kouty III. Výběr z nalezených artefaktů. Kresba L. Dvořáková, O. Mlejnek.

Fig. 5. Hlinsko – Kouty III. Selected artefacts. Drawings by L. Dvořáková, O. Mlejnek.

Obr. 6. Hlinsko – Kouty III. Letecký snímek lokality s místy nálezů jednotlivých artefaktů (žluté body). V programu Google Earth Pro zpracoval O. Mlejnek.

Fig. 6. Hlinsko – Kouty III. Aerial view of the site with find places of particular artefacts (yellow dots). Created by O. Mlejnek in the Google Earth Pro programme.

inv. č.	tvár jádra	počet podstav	míra vytěžení	negativy	poznámka	surovina	obr.
13	prismatické	jednopedstavové	těžené	čepelky		SGS	5: 2
16	nepravidelné	jednopedstavové	těžené	ústěpy	pův. snad masivní ústěp	radiolarit	-
20	prismatické	dvojpedstavové	zbytkové	čepelky		SGS	5: 4
27	klínové	dvojpedstavové	těžené	ústěpy		SGS	5: 6
37	nepravidelné	jednopedstavové	těžené	ústěpy	jádro na menší hlíze	SGS	-
40					odštěpovač	SGS	4: 20
43	prismatické	jednopedstavové	těžené	čepelky	těžba z užší strany jádra	SGS	5: 5
45					klínové rydlo boční	SGS	5: 7
54	prismatické	neurčitelné	zbytkové	ústěpy	přepálený zbytek jádra	SGS	-
56	prismatické	jednopedstavové	těžené	ústěpy	zalomený negativ ústěpu	SGS	-
60	prismatické	jednopedstavové	zbytkové	ústěpy	klínové rydlo na jádru	SGS	5: 3
73	tužkovité	jednopedstavové	těžené	ústěpy	na masivním ústěpu	SGS	4: 10
75					odštěpovač	SGS	4: 11
84	prismatické	jednopedstavové	zkouška	ústěpy	nejistý artefakt	prachovec	-

Tab. 3. Hlinsko – Kouty III. Soupis nalezených jader včetně jádrových nástrojů.

Tab. 3. Hlinsko – Kouty III. A list of the excavated cores with core tools included.

3.3. Typologie

Soubor nástrojů (tab. 4) je tvořen celkem patnácti artefakty. Jako polotovary pro jejich výrobu sloužily jak ústěpy (5 ks), tak i jádra (4 ks), čepele (3 ks) a zlomky (3 ks). Rydla (9 ks) výrazně převažují nad škrabadly (1 ks). Převažují polyedrická rydla klínová, někdy až oblouková (obr. 4: 6, 12 a 17), objeví se i jádrová rydla (obr. 5: 1, 3 a 7) a rydla plochá (obr. 4: 3 a 6). Funkčně zřejmě většina rydel sloužila jako jádra k výrobě čepelí a mikročepelí a tvarově také do jader plynule přecházejí. Zajímavý je nález polyedrického klínového rydla na čepeli s laterální zabíhající retuší, které je vyrobeno z téměř nepatinovaného silicitu z glacienních sedimentů (obr. 4: 16). Není tedy jisté, jestli se nejedná o eneolitickou příměs. V případě jediného nalezeného škrabadla se jedná o vysoké škrabadlo na zlomku retušované čepele, nikoliv však o typické aurignacké kýlovité škrabadlo s lamelární retuší (obr. 4: 13). Soubor nástrojů doplňují tři odštěpovače, z nichž dva jsou vyrobeny z jádrových kusů (obr. 4: 11 a 20) a jeden z reparačního ústěpu (obr. 4: 19), a dva blíže neurčitelné zlomky. První přepálený zlomek nástroje mohl být snad původně další vysoké škrabadlo a druhý zlomek patinovaného silicitu z glacienních sedimentů snad pochází z kýlovitého škrabadla rozpadlého mrazem, nebo polyedrického rydla.

4. Diskuze

Většina artefaktů je silně patinovaná a někdy mají i navětralý povrch, což svědčí o tom, že musely ležet delší dobu na povrchu. Některé artefakty jsou ale patinovány méně, někdy i jemně nebo nestejně, takže zřejmě musely být nedlouho po výrobě překryty sedimentem. Celkem se v souboru objevilo patnáct více či méně přepálených artefaktů, což svědčí o přítomnosti ohnišť na zkoumaném paleolitickém sídlišti. V budoucnu by to snad mohlo také umožnit termoluminiscenční datování nálezů.

Vzhledem k přítomnosti aurignackých typů nástrojů (polyedrická, někdy až oblouková rydla, např. obr. 4: 14) a jader (prismatická čepelková jádra, např. obr. 5: 4) je možné soubor zařadit do rámce vyvinutého, snad pozdního aurignacien. Přestože zde, na rozdíl od blízké polohy Kouty I, chybí nález plošně retušované trojúhelníkového hrotu typu Lhota, můžeme tento soubor na základě dalších znaků zařadit do rámce pomoravského aurignacien s hroty typu Lhota.

Vzhledem k velké rozloze plochy, na které jsou paleolitické artefakty nalézány, je na zvážení, zda se jedná společně s polohami Kouty I a Kouty II o jednu lokalitu, nebo spíše o klastr paleolitickými lovci opakovaně navštěvovaných dočasných sídlišť. Pravděpodobně platí to druhé, přičemž díky bohatým nálezům pocházejícím z povrchových sběrů víme, že polohy s paleolitickými lokalitami s podobnou aurignacoidní industrií se nacházejí na kře Maleníku i na jiných místech na katastru obce Hlinsko (Figel', Schenk, Škrdla 2009), ale i sousedních obcí Lhota, Pavlovice a Kladníky (viz např. Klíma 1978; 1979; 1980; Fryč 1981; Přichystal 1980, Jelínková 2005; Šebela a kol. 2007, 40–45; Diviš, Fryč 2011, 123). Původní střed lokality s největší hustotou nálezů se původně patrně nacházel na temeni dnes již odtěženého návrší, které se nacházelo asi 200 m severně od zkoumané lokality. Paleolitické lovce a sběrače sem zřejmě nalákal skvělý výhled severozápadním směrem na jižní část Moravské brány (viz obr. 2), která tvoří přirozenou spojnicí Podunají a moravských úvalů na jihu se Středoevropskou nížinou na severu, a právě tudíž zřejmě musela táhnout početná stáda lovné zvěře.

5. Závěr

Článek popisuje soubor aurignacké štípané industrie získané v rámci záchranného archeologického výzkumu v poloze Hlinsko – Kouty III. Společně s dalšími mladopaleolitickými soubory získanými v poloze Kouty (Škrdla 2006; 2007; Figel' et al. 2009; Šebela a kol. 2007, 31–47) svědčí o zde situovaném klastru opakovaně navštěvovaných lokalit, které je možné přiřadit k okruhu stanic tzv. pomoravského aurignacien s listovými hroty trojúhelníkového tvaru typu Lhota (Klíma 1978; 1979; Demidenko et al. 2018). Tento sídelní klastr si do budoucna zaslouží podrobnější zpracování. Dále by bylo vhodné připravit regionální studii věnovanou paleolitickému osídlení širšího okolí, které je doloženo bohatými povrchovými sběry.

Poděkování

Výzkum byl hrazen z prostředků investora, kterým byla firma Kamenolomy ČR, s. r. o. – Kamenolom Podhůra. Za pomoc s určením kamenných surovin patří dík prof. Antonínu Přichystalovi.

inv. č.	podtyp	surovina	retuš	přepálení	patina	obr.
1	polyed. rydlo na lomu s místní ret. na protilehlé straně nástr.	radiolarit	běžná	žádné	žádná	4: 12
5	klínové rydlo zakřivené s laterální retuší	SGS	zabíhající	žádné	jemná	4: 16
6	nevýrazné obloukovité rydlo	SGS	okrajová	žádné	silná	4: 14
30	polyedrické jádrové rydlo boční	SGS	žádná	žádné	střední	4: 17
40	odštěpovač	SGS	žádná	žádné	silná	4: 20
45	jádrové klínové rydlo boční	SGS	žádná	žádné	silná	5: 7
58	polyedrické ploché rydlo	SGS	žádná	žádné	silná	4: 6
60	klínové rydlo na prizmatickém jádru	SGS	žádná	žádné	silná	5: 3
61	vysoké škrabadlo na zlomku retušované čepele	SGS	strmá	žádné	silná	4: 13
70	fragment, původně snad kýlovité škrabadlo nebo rydlo	SGS	strmá	žádné	silná	-
71	jádrové polyed. obloukovité rydlo na masivním úštěpu	SGS	žádná	žádné	silná	5: 1
72	dvojitě ploché rydlo na jádrovitém zlomku	SGS	zabíhající	žádné	silná	4: 3
74	fragment, původně snad vysoké škrabadlo	SGS	strmá	silné	neurč.	-
75	odštěpovač	SGS	žádná	žádné	střední	4: 11
76	odštěpovač na reparačním úštěpu	SGS	žádná	žádné	jemná	4: 19

Tab. 4. Hlinsko – Kouty III. Soupis nalezených nástrojů.

Tab. 4. Hlinsko – Kouty III. A list of the excavated tools.

Literatura

- Demidenko, Y. E., Škrdla, P., Rios-Garaizar, J. 2018: The Hlinsko – Kouty I site and the only stratified Aurignacian-like assemblage with a bifacial triangular point in Moravia. *Přehled výzkumů* 59(1), 17–34.
- Diviš, J., Fryč, D. 2011: Přehled archeologických lokalit a nálezů objevených a zkoumaných členy archeologického klubu v Příboře. *Archeologie Moravy a Slezska* 2011, 117–136.
- Figel, D., Schenk, Z., Škrdla, P. 2009: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 50, 226–229.
- Fryč, J. 1981: Lhota u Lipníka. In: *Archeologické nálezy vypovídají, 10 let činnosti kroužku dopisujících členů ČSSA v Příboře při DK ROH*. Příbor: Dům kultury ROH, 9–28.
- Jelínková, R. 2005: Lhota (k. ú. Lhota u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 46, 189–197.
- Klíma, B. 1978: Paleolitická stanice u Přestavlk, okr. Přerov. *Archeologické rozhledy* XXX(1), 5–13.
- Klíma, B. 1979: Nová stanice aurignacienu v Moravské bráně. *Archeologické rozhledy* XXXI(4), 361–369.
- Klíma, B. 1980: Nová paleolitická stanice s křemencovou industrií od Pavlovic u Přerova. *Anthropozoikum* N. S. 13, 149–170.
- Pavelčík, J. 2001: *Hlinsko. Hradisko badenské kultury*. Archeologické památky střední Moravy 2. Olomouc: Vlastivědné muzeum.
- Přichystal, A. 1980: Pavlovce u Přerova – další paleolitická stanice v Moravské bráně. *Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci* 208, 30–32.
- Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.
- Šebela, L. a kol. 2007: *Hlinsko. Výšinná osada lidu badenské kultury*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 32. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
- Škrdla, P. 2006: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 47, 84–85.
- Škrdla, P. 2007: Hlinsko (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 48, 310–313.

Summary

A collection of 88 Upper Palaeolithic artefacts has been excavated during a rescue excavation conducted by the Archaeological Centre in Olomouc at Hlinsko – Kouty III. This site is located in central Moravia near Lipník nad Bečvou on the periphery of a greywacke mine, about 350 m to the west of another Palaeolithic site excavated by P. Škrdla in 2006 and 2008 (Škrdla 2007; Demidenko et al. 2018; Fig. 1). The excavation took place due to the expansion of a mine. In addition to the Upper Palaeolithic settlement, two Eneolithic barrows were also excavated in this area (cf. Eneolithic chapter of this volume).

Most of the lithics were made of erratic flint, however some artefacts were also made of radiolarite, spongolite, local chert and quartzite (Tab. 1). Cores were usually prismatic, intended for blade and bladelet production (Tab. 3; Fig. 5). Fifteen tools were present (Tab. 4). Dihedral and carinated burins with multiple facets were the most numerous type (Fig. 4: 6, 12 and 17), although flat burins (Fig. 4: 3 a 6) and nuclear burins (Fig. 5: 1, 3 and 7) were also present. Other tools included a high end-scrapers made on a laterally retouched blade fragment (Fig. 4: 13) and three splintered pieces (Fig. 4: 11, 19 and 20). Based on these finds, the assemblage can be classified as a developed (perhaps late) Aurignacian. Although a bifacial triangular point was not found during this excavation, it is probable that this collection belongs to the Aurignacian-like industries characterised by bifacial triangular points, which are known mostly from surface sites in the surrounding area. One specimen of this type and a fragment of another were found at the nearby Hlinsko – Kouty I (Demidenko et al. 2018). The lithic collection originating from this site is otherwise very similar and perhaps it is associated with the neighbouring sites forming a settlement cluster from the same period.

Kontakt

Ondřej Mlejnek
Archeologické centrum Olomouc
U Hradiska 42/6
CZ-779 00 Olomouc
mlejnek.o@seznam.cz